

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Д4.1 Опис и концепт специфичног дуалног модела студија на универзитету у Крагујевцу

D4.1 Description and Concept of Specific DHEM at the University of Kragujevac

contacts: Prof. Dr. Vesna Mandic, mandic@kg.ac.rs
Prof. Dr. Nenad Stanicic, nstanicic@kg.ac.rs

Project acronym:	DUALEDU
Project full title:	Implementation of Dual Education in Higher Education of Serbia
Project No:	586029-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-SP (2017-2962/001-001)
Funding scheme:	ERASMUS+
Project start date:	October 15, 2017
Project duration:	36 months
Abstract	The "Description and Concept of the Specific DHEMs of HEIs" is a deliverable within WP4 entitled " <i>Pilot testing of the flexible and generic DHEM</i> " of the DualEdu project. This document describes the concept of specific DHEM developed by UKG and represents a basis for presentation of specific DHEM to companies.

Title of document:	Description and Concept of Specific DHEM at the University of Kragujevac
Work package:	WP 4: Pilot testing of the flexible and generic DHEM
Activity:	4.1. Documents on description and concept of specific DHEMs of HEIs
Last version date:	10/03/2021
File name:	Specific DHEM developed at UKG v8
Number of pages:	39
Dissemination level:	DualEDU Consortium

VERSIONING AND CONTRIBUTION HISTORY

Version	Date	Revision description	Partner responsible
v.1.0	23/04/2020	Creation of the first draft, Elaboration of Chapter 3 (now 2)	UKG (Vesna Mandic)
v.2.0	30/04/2020	Second draft	UKG (Nenad Stanistic)
v.2.1	18/08/2020	Updated version with SDMS from FTN	UKG (Danijela Milosevic)
v.3.0	02/09/2020	Updated version, Chapter 2 updated in Serbian	UKG (Vesna Mandic)
v.4.0	16/09/2020	Updated version, added Chapters 3, 4 and 5	UKG (Vesna Mandic, Danijela Milošević, Marija Blagojević, Snežana Dragičević)
v.5.0	20/12/2020	Added Chapter 6	UKG (Nenad Stanistic)
v.6.0	21/12/2020	Updated version and document structure - added annexes 1,2	UKG (Vesna Mandic)

v.7.0	22/02/2021	Annex 1 added, based on FTN inputs for contract model	UKG (Vesna Mandic)
v.8.0	10.03.2021	Elaboration of the Introduction (Chapter 1), Annex 2 added, based on FTN inputs, and small changes in Annex 1	UKG (Vesna Mandic)

DISCLAIMER: *The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.*

САДРЖАЈ

VERSIONING AND CONTRIBUTION HISTORY	2
Скраћенице	5
1. Увод	6
2. Правни оквир за развој и примену специфичног дуалног модела студија (СДМС) на Универзитету у Крагујевцу (УКГ)	7
2.1 Разлози за доношење закона о дуалном моделу студија у високом образовању	7
2.2 Дефиниције	8
2.3. Основне одредбе Закона	9
3. Модел Елабората за добијање сагласности за организацију акредитованог студијског програма по дуалном моделу	14
4. Захтеви Стандарда за акредитацију студијског програма/ модула по дуалном моделу	17
5. Примери дуалних модела студија (ДМС) на Универзитету у Крагујевцу	19
5.1 ДМС на Факултету техничких наука	19
5.1.1 Дуални модел студија – МАС Информационе технологије	20
5.1.2 Дуални модел студија – МАС Мехатроника	23
6. Процедура увођења дуалног модела студија на Универзитету у Крагујевцу	27
Анекс 1 – Модел Уговора о дуалном моделу	28
Анекс 2 – Модел Уговора о учењу	33

Скраћенице

ВО	Високо образовање
ВШУ	Високошколска установа
ДМС	Дуални модел студија
ЕСПБ	Европски систем преноса бодова
ЕУ	Европска Унија
ФТН	Факултет техничких наука
НАТ	Национално тело за акредитацију и осигурање квалитета у високом образовању
НСВО	Национални савет за високо образовање
ПКС	Привредна комора Србије
СДМС	Специфични дуални модел студија
УКГ	Универзитет у Крагујевцу

1. Увод

Флексибилни и генерички модел дуалних студија у високом образовању, који је предложен у оквиру Радног пакета 2, као и одредбе новог Закона о дуалном моделу студија у високом образовању, представљали су основ за развој Специфичног дуалног модела студија (СДМС) који је развије на Универзитету у Крагујевцу у оквиру ДуалЕДУ Ерасмус пројекта.

У оквиру Радног пакета 4 (Пилот тестирање флексибилног и генеричког ДМС), посебно активности 4.1 Идентификација и концептуална дефиниција СДМС, УКГ тим је развио и предложио специфични ДМЦ у складу са укупним потребама компанија у одабраним секторима. Документ описује најважније елементе и приступе за пилотирање и имплементацију СДМС на Универзитету у Крагујевцу.

У другом поглављу документа описани су разлози за доношење Закона о дуалном моделу студија у високом образовању, дате су основне дефиниције и укратко описане основне одредбе закона, за њихово боље разумевање и примену.

У складу са чланом 5. Закона о дуалном моделу студија а у сврху одезбеђења релевантних информација потребних Националном телу за акредитацију и проверу квалитета у високом образовању за издавање сагласности за остваривање студијског програма по дуалном моделу студија, припремљен је Модел Елабората, који је представљен у поглављу 3 овог документа специфично за факултете Универзитета у Крагујевцу.

Захтеви и основни елементи Стандарда за акредитацију студијског програма/модула по дуалном моделу представљени су сажето у поглављу 4, и укључују осим описа студијског програма/модула који се реализује по дуалном моделу и списак табела (две) и прилога (једанаест) које је потребно комплетирати за акредитацију студијског програма у складу са Законом.

У петом поглављу су представњена два примера дуалних модела мастер студија који су развијени на Факултету техничких наука Универзитета у Крагујевцу (МАС Информационе технологије, МАС Мехатроника).

За потребе пилотирања СДМС и даље имплементације описана је Процедура увођења дуалног модела студија на Универзитету у Крагујевцу у поглављу 6 документа, а у Анексима су дати Модел Уговора о дуалном моделу и Модел Уговора о учењу.

2. Правни оквир за развој и примену специфичног дуалног модела студија (СДМС) на Универзитету у Крагујевцу (УКГ)

2.1 Разлози за доношење закона о дуалном моделу студија у високом образовању

У области високог образовања, **Закон о високом образовању** („Службени гласник РС“, бр. 18/17, 27/18, 73/18), који је усвојен у септембру 2017. године, увео је нова законска решења која омогућавају институционалну сарадњу високошколских установа у Србији са привредом и послодавцима. У члану 39. Закона о високом образовању дефинише да ангажовање студената кроз **студентску праксу** која се реализује у привредним субјектима, а члан 96 пружа високошколској установи могућност да организује студентску праксу у оквиру студијског програма, и да иста носи одређен број ЕСПБ бодова. Чланом 60. Закона о високом образовању успоставља се ново тело - **Савет послодаваца**, како би се остварила сарадња са послодавцима кроз њихово укључење у рад овог тела, превасходно у дизајнирању и одобравању студијских програма у складу са потребама тржишта рада. Додатно, члан 80. Закона о високом образовању омогућава, под одговарајућим условима, ангажовање **Предавача ван радног односа** на стручно апликативним предметима студијског програма, што формално легитимише ангажовање стручњака из привреде у настави.

Иако су горе наведена законска решења пружала правни основ за унапређење сарадње високошколских установа и привреде, нису створила правни основ за увођење дуалног модела студија. За разлику од **модела студија уз рад** (*part-time*), у дуалном моделу студија практична обука, рад или вежбање код послодавца саставни су део студијског програма, што подразумева потписивање уговора са послодавцем и студирање на две различите локације - на високошколској установи и у предузећу. Поред тога, када студира уз рад, подручја рада у предузећу и учења на ВШУ могу бити веома различита.

У Закону о дуалном моделу студија компанију се третира као окружење за учење студената заједно са високошколском институцијом. То је практично врста учења, односно обуке, која укључује три групе учесника: **студенте, високошколске установе и послодавце**. Овако формирано окружење комбинује традиционалне методе учења у учионици (тзв. теоријско образовање) заједно са радом у партнерској компанији (тзв. практично образовање) и иновативне процесе, као последицу стицања искуства у

компанијама и студентског рада на истраживачким пројектима. Истовремено, наставни садржаји су детаљно усклађени и студијски програми морају испуњавати одговарајуће академске стандарде. Са послодавцем се закључује Уговор о дуалном моделу студија где се изводе планирани периоди практичног рада. Области у којима се најчешће реализују модели дуалних студија у ЕУ пракси су: економија, инжењерство, финансије и менаџмент, информационе технологије и здравство.

Основни циљ дуалног модела студија у високом образовању огледа се у превазилажењу јаза између теоријског и практично стеченог знања и брзом прилагођавању високошколаца променама у глобалној економији. То омогућава сваком студенту „индивидуални пут учења“ (персонализација студија) кроз синхронизацију теоријског и практичног знања стеченог током година студирања, до формалног стицања звања у области високог образовања предвиђеног студијским програмом. Истовремено је регулисано и признавање таквог начина учења и стечених квалификација од стране послодавца, уз могућност примања новчане накнаде за практичан рад у компанији у току реализације програма дуалног модела студија.

Усвајањем закона о дуалном моделу студија у високом образовању у септембру 2019. године створен је одговарајући правни оквир који дефинише садржај и начин реализације дуалног модела студија у високом образовању, међусобна права и обавезе студената, високошколских установа и послодавци, материјално и финансијско обезбеђење студената, као и друга питања од значаја за реализацију студија по дуалном моделу.

Закон дефинише правни оквир који је довољно **општи**, али истовремено и **флексибилан** и примењује се у зависности од потреба високошколске установе која нуди академско и стручно образовање и која је заинтересована да њени студенти стекну знање кроз учење у компанијама и да се практични рад адекватно вреднује плаћањем накнаде од стране компаније, признати део школарине, стипендије или на други начин.

2.2 Дефиниције

1) **„дуални модел студија“** (у даљем тексту: дуални модел) је модел реализације наставе на студијским програмима у високом образовању у коме се кроз активну наставу на високошколској установи и практичну обуку и рад код послодавца (у даљем тексту: учење кроз рад), стичу, усавршавају, односно изграђују знања, вештине, способности и ставови (у даљем тексту: компетенције) у складу са студијским програмом и стандардом квалификације;

2) **„послодавац“** је правно лице или предузетник, који испуњава услове утврђене овим законом и чија делатност омогућава остваривање одговарајућих садржаја и учења кроз рад утврђеног студијским програмом;

3) **„учење кроз рад“** је интегрални део студијског програма по дуалном моделу студија који носи одређени број ЕСПБ бодова и представља организован процес током кога студенти под надзором ментора код послодавца радећи код послодавца примењују теоријска знања у реалном радном окружењу, имају непосредан додир са пословним процедурама и технологијама које се користе у пословном свету, повезују се са запосленим професионалцима и припремају се за свет рада;

4) **„ментор код послодавца“** је лице ангажовано код послодавца, које непосредно обезбеђује да се током учења кроз рад реализују садржаји утврђени студијским програмом и одговорно је да студенти стекну компетенције прописане студијским програмом и стандардом квалификације;

5) **„академски ментор“** је лице запослено у високошколској установи (наставник или сарадник), који у сарадњи са ментором код послодавца планира, прати, реализује и вреднује остваривање учења кроз рад;

6) **„план реализације учења кроз рад“** садржи опис активности, место и динамику остваривања учења кроз рад и заједнички га доносе високошколска установа и послодавац.

2.3. Основне одредбе Закона

Глава I - Уводне одредбе (чланови 1-3) - садржи предмет Закона, значење израза коришћених у овом закону и циљеве Закона. Основни концепт који уводи дуални модел студија дефинисан је као посебан модел наставе на високошколским студијским програмима у којима се кроз теоретску наставу и вежбе на високошколској установи и практичну обуку и рад код послодавца стичу и унапређују знања, вештине, способности и ставови, у складу са студијским програмом и стандардом квалификација.

Глава II - Реализација дуалног модела (чланови 4-11) – дефинише сарадњу између високошколских установа и послодаваца, студијски програм према дуалном моделу студија, његов обим, период и место реализације, начин уписа студената, расподелу студената код послодаваца, каријерно вођење и саветовање, заштиту студентских права и услове за извођење учења кроз рад код послодавца.

Као предуслов за реализацију дуалног модела студија, Закон прописује формирање мреже послодаваца са којима високошколска установа успоставља сарадњу и који имају потребу за кадровима које високошколска установа образује. Чланови мреже послодаваца могу бити и послодавци који су укључени у Савет послодаваца који образује високошколска установа у складу са Законом о високом образовању.

Поред могућности акредитације студија према Закону и стандардима за акредитацију, као самостални студијски програм или као модул у оквиру студијског програма, Закон уводи новину - сагласност за организовање модула по већ акредитованом

студијском програму према новом дуалном моделу студија, без повећања броја студената из акредитације. Захтев за добијање сагласности подноси се Националном телу за акредитацију и осигурање квалитета у високом образовању (НАТ) уз достављање Елабората, чији садржај прописује Национални савет за високо образовање (НСВО) на предлог НАТ-а.

На овај начин је могуће да високошколска установа која успостави одговарајућу сарадњу са послодавцима одговори на захтеве тржишта рада у релативно кратком временском периоду и понуди одговарајуће акредитоване студијске програме и по овом дуалном моделу. Добијена сагласност важи док траје акредитација студијског програма, па ће високошколска установа приликом подношења захтева за нову акредитацију морати да укључи модул по дуалном моделу уколико жели да настави да примењује овај модел студија.

Законом се дефинише обим, период и место реализације студија по дуалном моделу, на начин битно различит у односу на обим, период и место реализације утврђене важећим стандардима за акредитацију студијских програма по Закону о високом образовању. Иако се за место реализације - код послодавца може рећи да је у складу са чланом 96. став 3. Закона о високом образовању (Високошколска установа може део наставе организовати и ван седишта, ако изводи наставу из предмета чији је карактер то захтева, а у складу са акредитацијом.), кроз однос обима сати активне наставе на БШУ у односу на учење кроз рад код послодавца, уочава се разлика дуалног модела студија у односу на класичан модел студија.

У члану 6. став 1. Закона прописан је поменути однос часова активне наставе и часова учења кроз рад, тако да је неопходно минимално 450 сати активне наставе на ВШУ и 450 сати учења кроз рад, што у укупном оптерећењу од 900 сати одговара максималном оптерећењу студента прописаним важећим стандардима за акредитацију студијских програма у високом образовању.

У истом члану, ставу 3. Закона предвиђена је могућност да се, ако се учење кроз рад не може у потпуности реализовати код послодавца, тај део учења кроз рад реализује на самој високошколској установи или код треће стране, које има материјалне, техничке и кадровске услове за извођење дела учења кроз рад, али само уз сагласност високошколске установе. Међу треће стране спадају центри за обуку, друга правна лица која реализују обуку, други послодавац, друга високошколска установа итд.).

Закон даје право високошколским установама да пропишу посебне услове под којима студент може да пређе са дуалног на редовни модел студија и обратно.

Заштита права студената на дуалном моделу студија обезбеђује се применом закона којим се уређује високо образовање, закона којим се уређује област рада и безбедности и здравља на раду, закона којим се уређује заштита права интелектуалне својине и Закона о дуалном моделу студија.

Глава III - Регулисање међусобних односа високошколске установе, послодавца и студената (чланови 12-25) - предвиђено је да се међусобни односи високошколске установе, студента и послодавца регулишу Уговором о дуалном моделу (између БШУ и послодавца), односно Уговором о учењу кроз рад који се закључује између послодавца и студента. За обе врсте уговора закон прописује облик, садржај, закључивање и објављивање модела уговора, као и услове за раскид уговора од стране високошколске установе и послодавца, односно послодавца и студента, укључујући и последице раскида уговора.

Садржина Уговора о дуалном моделу (члан 14) – обавезни елементи:

- 1) назив, седиште и матични број послодавца;
- 2) назив и седиште високошколске установе;
- 3) подаци о студијском програму;
- 4) обавеза послодавца да изводи учење кроз рад о сопственом трошку;
- 5) обавезе високошколске установе у вези са реализацијом учења кроз рад;
- 6) обавезе послодавца у вези са реализацијом учења кроз рад;
- 7) план и програм реализације учења кроз рад;
- 8) место и временски распоред реализације учења кроз рад;
- 9) максималан број студената које високошколска установа може упутити код послодавца на учење кроз рад;
- 10) период трајања уговора;
- 11) заштита права интелектуалне својине послодавца и права интелектуалне својине студента;
- 12) заштита података о личности;
- 13) разлози за престанак важења и за раскид уговора;
- 14) начин решавања евентуалних спорова;
- 15) датум и потписи уговорних страна.

Садржина Уговора о учењу кроз рад (члан 21) – обавезни елементи, уз План реализације учења кроз рад, који је саставни део Уговора:

- 1) идентификациони подаци послодавца;
- 2) име и презиме студента и његова адреса становања;
- 3) подаци о високошколској установи;
- 4) назив студијског програма;
- 5) обавеза послодавца да организује и реализује студенту учење кроз рад у складу са студијским програмом;
- 6) потврда здравствене установе да студент испуњава здравствене услове за рад код послодавца уколико је таква потврда неопходна, у складу са одредбама о заштити омладине прописане законом којим се уређују радни односи;
- 7) уколико се студијски програм остварује на језику националне мањине, обавеза послодавца је да организује и реализује учење кроз рад на језику те националне мањине;

- 8) место и време реализације учења кроз рад;
- 9) обавеза студента да редовно обавља учење кроз рад код послодавца;
- 10) обавеза студента у вези са временом боравка, учењем, безбедношћу и здрављем на раду током учења кроз рад код послодавца;
- 11) материјално обезбеђење студената;
- 12) финансијско обезбеђење студената;
- 13) заштита права интелектуалне својине послодавца и права интелектуалне својине студента стечене за време учења кроз рад код послодавца;
- 14) заштита података о личности;
- 15) чување пословне тајне послодавца;
- 16) период трајања уговора;
- 17) разлози за престанак важења и раскид уговора;
- 18) накнада штете у случају отказа од стране послодавца, изузев уколико је до отказа дошло без кривице послодавца;
- 19) начин решавања евентуалних спорова;
- 20) датум и потпис уговорних страна.

Глава IV - Регистар уговора (чланови 26. и 27.) – прописано је да се успоставља Регистар уговора за дуални модел студија, који води Привредна комора Србије (ПКС).

Глава V - Ментор код послодавца (члан 28.) - прописано је да се општим актом БШУ утврђују неопходне компетенције ментора код послодавца и начин њихове провере од стране ВШУ. Такође, даје се могућност високошколској установи да дефинише упутства за менторство и организује програма обуке за менторе.

Глава VI - Оцењивање и испити у дуалном моделу (чланови 29. и 30.) - прописано је да се оцењивање студената дефинише општим актом ВШУ, а садржај и начин спровођења завршног рада уређују у складу са студијским програмом и Планом реализације по дуалном моделу.

Глава VII - Материјално и финансијско обезбеђење студента (чланови 31. и 32) - прописано је да послодавац студенту који изводи учење кроз рад обезбеђује средства и опрему за личну заштиту на раду, надокнаду стварних трошкова превоза до до места учења и назад, максимално у износу цене превозне карате у јавном превозу, ако послодавац није обезбедио сопствени превоз, накнаду трошкова хране у складу са општим актом послодавца и осигурање у случају повреде током учења кроз рад код послодавца. Поред тога, послодавац може студенту обезбедити трошкове смештаја и оброка у студентском дому.

Финансијско обезбеђење студента обухвата његово право на накнаду за учење засновано на раду, која се плаћа једном месечно најкасније до краја текућег месеца за претходни месец, за сваки сат проведен на учењу на радном месту у нето износу од најмање 50 % основне зараде запосленог који ради на истим или сличним пословима, у складу са законом. Такође је могуће да се накнада различито исплаћује према годинама студија у распону од 30-70% сходно нивоу знања студента, под условом да укупна накнада

за учење кроз рад исплаћена на нивоу студијског програма мора да износи најмање 50% од основне зараде запосленог исплаћене за исти период. Закон даје могућност послодавцу да ако истовремено сноси трошкове школарине, накнаду за учење кроз рад може смањити до износа исплаћене школарине.

Глава VIII - Надзор (члан 33) - прописано је да инспекцију врши Министарство просвете, науке и технолошког развоја, преко своје просветне инспекције, док надзор услова рада и заштите на раду код послодавца врши министарство надлежно за послове рада, односно инспекција рада. Квалитет рада високошколске установе проверава Национално тело за акредитацију и контролу квалитета у високом образовању, у складу са законом којим се уређује високо образовање.

Глава IX - Казнене одредбе (чланови 34. и 35.) - прописане су казнене одредбе због кршења одредби овог закона за високошколску установу и послодавца, као и за одговорна лица на високошколској установи и код послодавца.

Глава X - Прелазне и завршне одредбе (чланови 36. и 37.) - прописан је рок од шест месеци од дана ступања на снагу Закона за усвајање аката из члана 5. (ставови 7. и 11.) од стране Националог савета за високо образовање, а односе се на форму и садржину Елабората за добијање сагласности, као и стандарде за акредитацију студијских програма према дуалном моделу студија.

3. Модел Елабората за добијање сагласности за организацију акредитованог студијског програма по дуалном моделу

Сврха елабората је да обезбеди информације потребне Националном телу за акредитацију и проверу квалитета у високом образовању ради издавање сагласности за остваривање студијског програма по дуалном моделу, а у складу са Чланом 5 Закона о дуалном моделу студија Републике Србије.

Елаборат треба да обезбеди следеће информације:

1. **Назив и седиште високошколске установе (ВШУ)**
2. **Информација о студијском програму** на коме се реализује и настава по дуалном моделу, те треба да садржи следеће:
 - 2.1. Студијски програм треба да је претходно акредитован у складу са стандардима за акредитацију студијских програма, те у прилогу елабората треба **приложити и одлуку о акредитацији студијског програма**.
 - 2.2. Дати информацију о тома **да ли је реализација студијског програма** (активна настава) **обједињена за све студенте тог студијског програма**, и који студирају по дуалном моделу студија и који студирају на класичан начин, или се држи посебна настава само за студенте студијског програма који се реализује по дуалном моделу студија. ВШУ може да предвиди више различитих могућности које нуди послодавцима и студентима.
3. **Списак послодаваца** (бар један) које је ВШУ изабрала до тренутка подношења елабората, и за које је утврдила да испуњавају услове за извођење учења кроз рад (у складу са чл.1 Закона). За сваког од наведених послодаваца потребно је де наведу следеће информације:
 - 3.1. **Списак делатности послодавца** који могу да учествују у реализацији садржаја из студијског програма
 - 3.2. **Спецификација општих обавеза** послодавца које треба да испуни ради реализације учења кроз рад на студијском програму (нпр. усаглашавање радних задатака са програмом и годином студија студента, повремене састанке ментора

- послодавца и академског ментора, извештавње – семестрално или годишње – ВШУ о раду студента и др.),
- 3.3. **Специфичне обавезе** (ако их има) које су дефинисане уговором са поједиим послодавцима
- 3.4. **Компететност ментора** (образовање са 240 ЕСПБ и 3 године радног искуства), у коме се наводи начин провере ментора послодавца (нпр. радна биографија са стручним остварењима). У циљу припреме ментора послодавца, ВШУ може да припреми за рад ментора послодавца, у коме ће описати шта се од њега очекује и које обавезе има према студентима који студирају по дуалном методу студија (у даљем тексту: студенти дуалних студија).
- 3.5. **Списак неопходне опреме** коју послодавац поседује, потребан простор и опрема за рад студената дуалних студија)
- 3.6. **Специфичне мере безбедности и здравља на раду** који су потребни за безбедан рад студената дуалних студија.
4. **План и програм реализације учења кроз рад**, који треба да садржи:
- 4.1. **Опис и обим учења кроз рад** исказан сатима и ЕСПБ бодовима, при чему учење уз рад треба да обезбеди најмање 450 сати годишње просечно на нивоу целог студијског програма;
- 4.2. **Обим активне наставе** исказане у броју часова годишње и у ЕСПБ бодовима годишње, при чему активна настава мора да буде заступљена са најмање 450 часова годишње, просечно на нивоу целог студијског програма;
- 4.3. **Место и временски распоред реализације учења кроз рад** (навести само опште могућности, а детаљи се дефинишу уговором са послодавцем у складу са специфичностима послодавца). ВШУ може да предвиди више различитих могућности које нуди послодавцима и студентима. Треба навести да ли се учење уз рад у целости организује код послодавца или делимично и у високошколској установи (у том случају навести разлоге и испуњење услова за реализацију учења кроз рад у ВШУ).
- 4.4. **Максималан број студената** које ВШУ може упутити код послодавца на учење кроз рад;
- 4.5. **Специфични услови за упис студената** на студијски програм по дуалном моделу. Навести варијанте учешћа послодавца у избору студената за учење кроз рад, с тим да детаљи могу бити наведени и у уговору који ВШУ склапа са послодавцем
- 4.6. **Услови преласка студената** са дуалног модела на друге моделе студија на истом студијском програму, односно, за прелазак на дуални модел студија са

других модела студија (нпр. са класичне, онлајн или хибридне наставе без примене дуалног модел студија)

4.7. **Начин распоређивања студената** дуалног модела студија по послодавцима. Студенти могу при упису да израже жељу да учење кроз раде реализују код одређеног послодавца са који је ВШУ склопила уговор са реализацију учења кроз рад. Коначно распоређивање студената по послодавцима зависи од одлуке сваког послодавца, који спроводи свој програм избора понуђених студената дуалних студија. У елаборату треба дати информацију о тома како ВШУ планира да спроведе избор и распоређивање студената дуалних студија по послодавцима.

5. **Подршка каријерном развоју студената у дуалном моделу:** ВШУ треба да пружи опис како подржава каријерни развој студената у дуалном моделу студија тако што:

- 5.1. прати задовољство и мотивацију студената и послодаваца током програма учења кроз рад,
- 5.2. оснажује и подржава студенте да планирају и постављају циљеве каријерног развоја,
- 5.3. сарађује са средњим школама ради успостављања континуитета пружања услуга каријерног вођења и саветовања,
- 5.4. помаже студентима код избора послодавца када се учење кроз рад реализује код више послодаваца ради усмеравања студената према индивидуалним потребама и у њиховом најбољем интересу.

Напомене:

1. У елаборату се у тачки 3. и 4. наводе само општи услови које ВШУ нуди послодавцима који су заинтересовани за остварење учења кроз рад у оквиру дуалног модела студија. Све специфичности договорене са појединим послодавцима се могу навести у уговорима које ВШУ склапа са послодавцима, и које треба приложити, уколико су расположиви на дан подношења елабората, а ако нису, уговори се могу касније доставити НАТ-у, и представљају додатне прилоге елаборату.
2. Прилози:
 - 2.1. Одлука о акредитацији студијског програма на који ће се примењивати и дуални модел студија
 - 2.2. Одлука стручног органа самосталне високошколске установе о усвајању елабората.

4. Захтеви Стандарда за акредитацију студијског програма/ модула по дуалном моделу

Студијски програм по дуалном моделу, поред елемената прописаних законом који уређује високо образовање и стандардима за акредитацију, садржи опис и обим учења кроз рад исказан у сатима и ЕСПБ бодовима (Члан 5 Закона о дуалном моделу студија у ВО). Пропорција поена стечених кроз учење кроз рад и на испиту мора да одговара оптерећењу студената на учењу кроз рад и на настави. Активна настава (предавања, вежбе и други облици активне наставе) мора да буде заступљена најмање са 450 часова годишње просечно на нивоу целог студијског програма, а учење кроз рад са најмање 450 сати годишње просечно на нивоу целог студијског програма. (Члан 6 Закона о дуалном моделу студија у ВО). Установа прилаже уговоре о дуалном образовању које је склопила са послодавцима у којима су наведени сви битни елементи везани за дуално образовање у складу са законом. Уговор не сме бити краћи од броја година трајања студијског програма. (Чланови 13 и 14 Закона о дуалном моделу студија у ВО) Место и време распореда реализације учења кроз рад мора да одговара достављеном распореду часова за извођење студијског програма. Пошто установа може да закључи уговоре са више послодаваца, када се сабере максималан број студената које ВУ може упутити на учење кроз рад из уговора са свим послодавцима мора да буде већи или једнак са планираним бројем студената на студијском програму. (Члан 14 Закона о дуалном моделу студија у ВО).

Основни елементи Стандарда су:

1. Опис концепта дуалног образовања на студијском програму.
2. Табеле:
 - Табела 13.1 Табела са основним елементима везаним за дуално образовање
 - Табела 13.2 Табела са списком послодаваца код којих ВУ упућује студенте на учење кроз рад
3. Прилози:
 - Прилог 13.1 Елаборат о реализацији дуалног модела студија, са планом и програмом реализације учења кроз рад
 - Прилог 13.2 Одлука стручног органа самосталне високошколске установе о усвајању елабората

- Прилог 13.3 Копије уговора о дуалном образовању које је ВУ склопила са послодавцима
- Прилог 13.4 Докази да послодавац испуњава услове за извођење учења кроз рад, а који су у складу са законом. (Члан 11 Закона о дуалном моделу студија у ВО)
- Прилог 13.5 Распоред часова активне наставе и учења кроз рад по недељама, за целу школску годину и за сваку годину студија појединачно
- Прилог 13.6 Општи акт којим је утврђен начин провере компетенција ментора код послодавца
- Прилог 13.7 Општи акт којим су утврђени специфични услови за упис студената на студијске програме по дуалном моделу, као и услови преласка студената са дуалног на друге моделе студија, односно преласка на дуални модел студија
- Прилог 13.8 Општи акт у којем је уређено оцењивање студента по дуалном моделу
- Прилог 13.9 Копије дописа установе о томе да је обавестила Министарство и Привредну комору о закљученим уговорима са послодавцима
- Прилог 13.10 Интернет линк ка страници која садржи основне информације о студијском програму и друге информације од значаја за извођење учења кроз рад
- Прилог 13.11 У случају да се део учења кроз рад реализује кроз рад на самој ВШУ или код ТРЕЋЕГ лица, доказ да они поседују материјалне, техничке и кадровске услове (Члан 6, став 3, Закона о дуалном моделу студија у ВО)

5. Примери дуалних модела студија (ДМС) на Универзитету у Крагујевцу

5.1 ДМС на Факултету техничких наука

Факултет техничких наука у Чачку (у даљем тексту ФТН) обавља образовну делатност у оквиру високог образовања на четрнаест акредитованих студијских програма на сва три степена академских студија. Своју наставну делатност ФТН обавља поштујући високе стандарде засноване на принципима европске интеграције високог образовања у чему студенти имају активну и конструктивну улогу. ФТН омогућава школовање студената на основним студијама у тајању од четири године (240 ЕСПБ), мастер студијама (60 ЕСПБ), интегрисаним студијама (300 ЕСПБ) и наставак школовања на докторским студијама (180 ЕСПБ).

ФТН у Чачку у складу са Законом о високом образовању организује и изводи академске студије:

- првог степена – основне академске студије на студијским програмима Електротехничко и рачунарско инжењерство, Мехатроника, Информационе технологије, Инжењерски менаџмент и Предузетнички менаџмент,
- другог степена – мастер академске студије на студијским програмима Електротехничко и рачунарско инжењерство, Мехатроника, Информационе технологије, Инжењерски менаџмент и Предметна настава; Интегрисане академске студије се остварују у оквиру програма Техника и информатика.
- трећег степена – докторске академске студије на студијским програмима Електротехничко и рачунарско инжењерство (са три модула: Електроенергетика, Рачунарска техника, Савремени материјали у електротехници), Мехатроника, Инжењерски менаџмент и Информационе технологије.

Курикулуми студијских програма су конципирани тако да испуњавају постављене и дефинисане циљеве образовања. Редослед извођења наставе на предметима у студијским програмима је логичан и знања потребна за наредне предмете стичу се у претходно реализованим предметима. Сви предмети су једносеместрални и носе одговарајући број ЕСПБ. Изборност на студијским програмима дозвољава студентима да слободно бирају изборне предмете кроз које се омогућава одређено профилисање студената сходно њиховим потребама и афинитетима. Стручна пракса се реализује кроз

све студијске програме. ФТН има потписан велики број уговора о пословно-техничкој сарадњи са предузећима из окружења у којима студенти могу реализовати своју стручну праксу.

На ФТН у Чачку креиран је специфичан Дуални модел студија који омогућава студентима да за време свог формалног образовања имају мотивацију да стекну квалитетна знања која ће им омогућити лакше укључивање у тржиште рада.

Чланом 5 Закона о дуалном моделу студија у високом образовању дефинисано је да се дуални модел студија може акредитовати као самостални студијски програм или као један од модула у оквиру студијског програма.

При акредитацији студијских програма мастер академских студија **Информационе технологије** и **Мехатроника** планиране су активности које су усклађене са принципима дуалног модела студија. При томе је планирано да студенти, током једногодишњег школовања, реализују практичне облике наставе кроз директно ангажовање радећи код послодавца са којим ФТН има потписане Уговоре о пословно-техничкој сарадњи.

Настава за студенте на мастер студијама, на ФТН Чачак је прилагођена радним обавезама студената. На овај начин су створени услови да се организују практични облици учења кроз рад код послодавца.

5.1.1 Дуални модел студија – МАС Информационе технологије

Учење кроз рад на МАС Информационе технологије остварује се кроз следеће активности:

1. **Стручна пракса** у другом (летњем) семестру у трајању од 120 сати (4 ЕСПБ)
2. **Студијски истраживачки рад на теоријским основама мастер рада** током другог (летњег) семестра, у трајању од 150 сати (5 ЕСПБ) и
3. **Мастер рад** у другом (летњем) семестру, током прве године школовања, у трајању од 450 сати (15 ЕСПБ).

На овај начин студенти, током школовања стичу 60 ЕСПБ од чега 24 ЕСПБ учећи кроз ангажовање код послодавца.

Табела 1 приказују предмете који се изучавају током студија на мастер академском студијском програму Информационе технологије, број часова предавања и вежби као и припадајући број ЕСПБ.

Законодавац дозвољава да се увођењем дуалног модела студија у високом образовању учење кроз рад остварује у минималном времену од 450 сати на годишњем нивоу. Предложено решење обезбеђује да студенти, током једногодишњег школовања на

мастер студијама, уче кроз рад код послодавца ангажујући се са 720 сати на смеру МАС Информационе технологије (120+150+450).

Табела 1. Курикулум СП МАС Информационе технологије

Редни број	Назив	Семестар	П	В	СИР	ЕСПБ	Обавезни / Изборни
1.	Управљање квалитетом софтвера	1	2	2	0	6	О
2.	Управљање ИТ пројектима	1	2	2	0	6	О
3.	Изборни блок 1	1				18	И
	Савремене ИТ и системи	1	2	2	0	6	И
	Интеракција човек-рачунар	1	2	2	0	6	И
	Интелигентни системи	1	2	2	0	6	И
	Анализа мултимедијалних података	1	2	2	0	6	И
	Нумерички и статистички софтвери	1	2	2	0	6	И
	Веб мајнинг	1	2	2	0	6	И
	Заштита рачунарских система	1	2	2	0	6	И
	Интелигентни системи за подршку одлучивању	1	2	2	0	6	И
	Савремени комуникациони системи	1	2	2	0	6	И
	Роботика	1	2	2	0	6	И
1.	Изборни блок 2	2				6	И
	Напредно Веб програмирање	2	2	2	0	6	И
	Оптичке мреже	2	2	2	0	6	И
2.	Стручна пракса ИТ	2	0	0	0	4	О
3.	Студијски истраживачки рад на теоријским основама мастер рада	2	0	0	16	5	О
4.	Мастер рад	2	0	0	0	15	О

Табела 2 приказује структуру ангажовања студената током учења кроз рад код послодавца са којима ФТН има склопљене Уговоре о пословно техничкој сарадњи.

Табела 2. Структура учења кроз рад на МАС Информационе технологије

Студијски програм	Месец	2. семестар					VII	Укупно
		II	III	IV	V	VI		
Информационе технологије	Сати код послодавца	60	130	130	130	150	150	750

Структура предмета који се изучавају током активне наставе у првом семестру на смеру **Информационе технологије** углавном је у форми 2 часа предавања и 2 часа вежби, па је стога максимално могуће месечно оптерећење студента:

((2 часа предавања + 2 часа вежбе) x 5 предмета) x 4 недеље = 80 часова у непарном семестру

Ангажовање студента код послодавца предвиђено је у другом (летњем семестру) где је поред ангажовања код послодавца студент похађа један изборни предмет:

((2 часа предавања + 2 часа вежбе) x 1 предмет) x 4 недеље = 16 часова у парном семестру

Укупно ангажовање студента у парном семестру износи 166 сати месечно, осим у шестом месецу у коме је укупно ангажовање 120 сати. Овакво ангажовање је у границама прихватљивог месечног оптерећења.

За потребе реализације Стручне праксе, студент у договору са предметним наставником, добија упут за реализацију стручне праксе у организацији која обавља делатност из области која се изучава у оквиру студијског програма, и која има склопљен уговор о пословно техничкој сарадњи са ФТН. Након обављене стручне праксе, студент доставља оверену потврду да је обавио праксу, и полаже испит уз достављање дневника стручне праксе. Студент који има неки вид радног ангажовања, доставља оверену потврду о радном ангажовању са описом рада који је у складу са студијским програмом.

Студијски истраживачки рад се дефинише појединачно у складу са потребама израде конкретног мастер рада, његовом сложености и структуром. Садржајност чини полазна стручна литература, анализе у циљу изналажења решења конкретног задатка који је дефинисан задатком мастер рада. Студијски рад обухвата и активно праћење примарних сазнања из теме рада, организацију и извођење истраживања (симулације, експерименти, нумеричке симулације, статистичке обраде података), писање и/или излагање рада стручној јавности, односно јавно саопштавање рада (на конференцији или Веб локацији Факултета) из уже научно наставне области којој припада тема мастер рада. У оквиру студијског истраживачког рада студент обавља консултације са ментором, а по потреби и са другим наставницима који се баве проблематиком из области теме самог рада. У оквиру задате теме, студент по потреби врши и одређена истраживања, анализе, испитивања, мерења, бројања, анкете, користећи расположиву методологију, статистичку обраду података, а према задацима и активностима предвиђеним мастер радом.

Садржај мастер рада се дефинише појединачно у складу са темом студијског истраживачког мастер рада и референтним статусом и методологијом области ИТ у оквиру које се реализује.

Студент у договору са ментором припрема мастер рад у писаној форми према стандардима предвиђеним Правилником о завршном/мастер испиту Факултета техничких наука и општим стандардима израде самосталног стручног (стручно-научног) рада.

Садржајно, рад се заснива на теоријској и/или емпиријској анализи одређеног проблема и пише се у општој форми:

1. Уводно термилошки аспекти,
2. Организација процеса/истраживања и студијског истраживачког рада (СИР),
3. Теоријско методолошки аспекти, алати и примењене технологије,
4. Развојни аспекти и документација (на примерима стандардизације софтверских система),
5. Глобални аспекти истраживачке тематике,
6. Локални аспекти и партнерски аспекти,
7. Иновативност СИР-а,
8. Унапређење процеса/ пословања,
9. Ресурси и остали «периферни» аспекти за реализацију СИР-а,
10. Конфигурисање система, интерфејси, међуповезаност,
11. Инсталирање у реалним условима, управљање знањем корисника, одржавање система,
12. Резултати примене, дискусија и закључна разматрања,
13. Литература и Прилози (по потреби).

Студент припрема и брани писани дипломски рад јавно у договору са ментором и у складу са прописаним правилима и поступцима.

5.1.2 Дуални модел студија – МАС Мехатроника

Учење кроз рад у овом студијском програму МАС Мехатроника остварује се кроз следеће активности:

1. **Стручна пракса** у другом семестру у трајању од 150 сати (5 ЕСПБ)
2. **Студијски истраживачки рад на теоријским основама мастер рада** током другог (летњег) семестра, у трајању од 150 сати (5 ЕСПБ) и
3. **Мастер рад** у другом (летњем) семестру у трајању од 450 сати (15 ЕСПБ).

На овај начин студенти, током школовања стичу 60 ЕСПБ од чега 25 ЕСПБ на СП МАС Мехатроника учећи кроз ангажовање код послодавца.

Табела 3 приказују предмете који се изучавају током студија на мастер академском студијском програму Мехатроника, број часова предавања и вежби као и припадајући број ЕСПБ за сваки од њих.

Законодавац дозвољава да се увођењем дуалног модела студија у високом образовању учење кроз рад остварује у минималном времену од 450 сати на годишњем нивоу. Предложено решење обезбеђује да студенти, током једногодишњег школовања на мастер студијама, уче кроз рад код послодавца ангажујући се са 750 сати на смеру МАС Мехатроника (150+150+450).

Табела 3. Курикулум СП МАС Мехатроника

Ред ни број	Назив	Семестар	П	В	СИР	ЕСПБ	Обавезни / Изборни
1.	Роботика	1	2	2	0	6	О
2.	Предмети изборног блока 1	1				6	И
	Савремене ИТ и системи	1	2	2	0	6	И
	Производна логистика	1	2	2	0	6	И
3.	Предмети изборног блока 2	1				6	И
	Моделирање и симулација механичких процеса	1	2	2	0	6	И
	Моделирање и нумеричке анализе мехатроничких структура	1	2	2	0	6	И
4.	Предмети изборног блока 3	1				6	И
	Управљање на даљину	1	2	2	0	6	И
	Интелигентни сензори	1	2	2	0	6	И
	Индустријске комуникационе мреже	1	2	2	0	6	И
5.	Предмети изборног блока 4	1				5	И
	Мониторинг и визуелизација процеса	1	2	2	0	5	И
	Електронске компоненте и склопови	1	2	2	0	5	И
	Нове производне технологије	1	2	2	0	5	И
1.	Предмети изборног блока 5	2				6	И
	Синтеза и карактеризација електронских компоненти	2	2	2	0	6	И
	Оптоелектронски системи у мехатроници	2	2	2	0	6	И

2.	Стручна пракса	2	0	0	0	5	O
3.	Студијски истраживачки рад на теоријским основама мастер рада	2	0	0	16	5	O
4.	Мастер рад	2	0	0	0	15	O

Табела 4 приказује структуру ангажовања студената током учења кроз рад код послодавца са којима ФТН има склопљене Уговоре о пословно техничкој сарадњи.

Табела 4. Структура учења кроз рад код послодавца на МАС Мехатроника

Студијски програм	Месец	2. семестар						Укупно
		II	III	IV	V	VI	VII	
Мехатроника	Сати код послодавца	60	130	130	130	150	150	750

На студијском програму МАС Мехатроника ангажовање студента код послодавца предвиђено је у другом (летњем семестру) где поред ангажовања код послодавца студент похађа један изборни предмет чије је оптерећење са фондом часова (2 часа предавања + 2 часа вежбе) $\times$ 4 недеље = 16 часова у парном семестру.

Ангажовање од 130 сати учења кроз рад у периоду од три месеца у другом семестру, као и активна настава од 16 часова месечно, укупно износи $130+16=146$ сати. Овакво ангажовање је у границама прихватљивог месечног оптерећења тако да студент има довољно времена за реализацију свих обавеза предвиђених студијским програмом, обзиром да је просечно месечно ангажовање код послодавца је $22 \times 8 = 176$ сати. Са активностима на предмету Студијски истраживачки рад се најчешће почиње у месецу марту када студенти у завршном семестру имају активну наставу кроз један предмет, па се тада може реализовати 60 сати учења кроз рад.

Активна настава се изводи највише 15 недеља по семестру. Учење кроз рад у периоду када нема активне наставе може да се одвија од 100 до 170 сати месечно, а све до испуњења радних задатака код послодавца, израду Студијског истраживачког рада и завршног мастер рада.

Кроз реализацију Стручне праксе студент стиче непосредна сазнања о функционисању и организацији послодавца код кога реализује учење кроз рад у оквиру струке за коју се студент оспособљава и могућностима примене претходно стечених знања у пракси. Студент се упознаје са делатностима послодавца, начином пословања, управљањем и местом и улогом инжењера у њиховим организационим структурама. Након реализације Стручне праксе студент ће бити оспособљен за примену претходно стечених теоријских и стручних знања за решавање конкретних практичних инжењерских проблема. Садржај тема које се обрађују у оквиру Стручне праксе формира се за сваког кандидата

посебно, у договору са надлежним особама код послодавца код кога се обавља стручна пракса, а у складу са потребама струке за коју се студент оспособљава.

Студијски истраживачки рад има за циљ примену основних, теоријско методолошких, научно-стручних и стручно-апликативних знања и метода на решавању конкретних проблема у оквиру изабраног подручја. У оквиру овог дела мастер рада студент изучава проблем, његову структуру и сложеност и на основу спроведених анализа изводи закључке о могућим начинима његовог решавања. Проучавајући литературу студент се упознаје са методама које су намењене за решавање сличних задатака и инжењерском праксом у њиховом решавању. Циљ активности студената у оквиру овог дела истраживања огледа се у стицању неопходних искустава кроз решавања комплексних проблема и задатака и препознавање могућности за примену претходно стечених знања у пракси.

Студијски истраживачки рад се формира појединачно у складу са потребама израде конкретног мастер рада, његовом сложености и структуром. Студент проучава стручну литературу, врши анализе у циљу изналажења решења конкретног задатка који је дефинисан задатком мастер рада. Студијски рад обухвата и активно праћење примарних сазнања из теме рада, организацију и извођење експеримената, нумеричке симулације и статистичку обраду података, писање и/или саопштавање рада на конференцији из уже научно наставне области којој припада тема мастер рада.

Кроз реализацију мастер рада студент се оспособљава за систематски приступ у решавању задатих проблема, спровођење анализа, примену стечених и прихватању знања из других области у циљу изналажења решења задатог проблема. За те потребе студент самостално изучава и решава задатке из области задате теме, стиче знања о комплексности и сложености проблема из области своје струке. Израдом мастер рада студент стиче одређена искуства која може применити у пракси приликом решавања проблема из области своје струке. Припремом резултата за јавну одбрану, јавном одбраном и одговорима на питања и примедбе комисије студент стиче неопходно искуство о начину на који у пракси треба презентовати резултате самосталног или групног рада.

6. Процедура увођења дуалног модела студија на Универзитету у Крагујевцу

Основ за реализацију дуалног модела студија је студијски програм акредитован у складу са стандардима за акредитацију утврђеним у складу са законом којим се уређује високо образовање и овим законом и стандард квалификације утврђен у складу са законом којим се уређује национални оквир квалификација.

Дуални модел студија може се акредитовати као самостални студијски програм или као један од модула у оквиру студијског програма и поред елемената прописаних законом који уређује високо образовање и стандардима за акредитацију, садржи опис и обим учења кроз рад исказан у сатима и ЕСПБ бодовима.

Високошколска установа може да поднесе захтев за давање сагласности за организацију модула у оквиру акредитованог студијског програма за остваривање студијског програма по дуалном моделу, без повећања броја студената из акредитације.

Захтев за давање сагласности за организацију модула у оквиру акредитованог студијског програма за остваривање студијског програма по дуалном моделу, са елаборатом, подноси се Националном акредитационом телу.

Пре подношења Захтева са елаборатом Националном акредитационом телу, елаборат усваја Сенат универзитета у Крагујевцу, на предлог високошколске установе и Комисије за обезбеђење квалитета Универзитета у Крагујевцу.

Форму и садржину елабората утврђује Национални савет за високо образовање.

Анекс 1 – Модел Уговора о дуалном моделу

УНИВЕРЗИТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ

Модел уговора

(назив факултета)

Број:

Датум:

Место:

На основу чл. 12. Закона о дуалном моделу студија у високом образовању ("Службени гласник РС" бр. 66/2019)

1. _____ (назив факултета), са седиштем у ул. _____ (адреса), _____ (место),
ПИБ _____, Матични број _____, кога заступа декан проф. др _____ (у даљем тексту: Факултет)

и

2. _____ (назив привредног друштва/ редузетника),
са седиштем у ул. _____ (адреса), _____ (место),
ПИБ _____, Матични број _____, кога заступа директор _____ (у даљем тексту: Послодавац), закључују

УГОВОР О ДУАЛНОМ МОДЕЛУ

Члан 1.

Уговорне стране сагласно констатују:

- да је студијски програм основних/мастер академских студија _____ (назив студијског програма) акредитован у складу са стандардима за акредитацију и да се реализује према дозволи за рад Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије бр. _____ од . _____ године, а који у трајању од _____ година похађа студент који се упућује на учење кроз рад код Послодавца;

- да Послодавац у виду своје делатности обавља послове _____,
за чије је обављање регистрован код Агенције за привредне регистре Републике Србије,
која омогућава реализацију садржаја из студијског програма основних/мастер академских
студија _____ (назив студијског програма).

Члан 2.

Предмет овог Уговора је уређење међусобних односа, права и обавеза Факултета и Послодавца.

Члан 3.

Учење кроз рад ће се реализовати у пословним просторијама Послодавца на адреси седишта Послодавца.

Члан 4.

Послодавац и Факултет закључују Уговор о дуалном моделу за реализацију садржаја учења кроз рад прописаног Планом и програмом реализације учења кроз рад почев од _____ 2021. године.

Члан 5.

Уговорне стране се обавезују да ће, у међусобној сарадњи, израдити план и програм реализације учења кроз рад који садржи опис активности, место и динамику остваривања учења кроз рад са којим ће студент, након потписивања Уговора о учењу кроз рад, бити упознат од стране Послодавца.

Члан 6.

Послодавац се обавезује да:

- учење кроз рад реализује о сопственом трошку;
- обезбеди квалитетно и несметано извођење учења кроз рад, у периоду у којем студент обавља учење кроз рад код Послодавца, у складу са овим уговором, планом и програмом реализације учења кроз рад;
- именује _____ (број) ментора код послодавца, који непосредно обезбеђују да се током учења кроз рад реализују садржаји прописани студијским програмом и одговорни су да студенти стекну компетенције прописане студијским програмом и стандардом квалификације;
- обезбеди обуку студенту из области безбедности и здравља на раду, како у теоријском, тако и у практичном делу пре отпочињања учења кроз рад;

- примењује све опште и посебне мере и прописе из области безбедности и заштите на раду;
- омогући спровођење праћења плана и програма реализације учења кроз рад у договору и сарадњи са академским ментором у објектима Послодавца, у унапред дефинисаним терминима;
- ће ментор код послодавца обавестити академског ментора уколико студент има потребу да напусти учење кроз рад.

Члан 7.

Факултет се обавезује да:

- обезбеди присуство студента у складу са наведеним временским распоредом извођења учења кроз рад, сходно члану 4. овог уговора;
- пре отпочињања учења кроз рад информише студента о његовим правима, обавезама и одговорностима за време извођења учења кроз рад код Послодавца;
- ће академски ментор у сарадњи са ментором код послодавца планирати, пратити, реализовати и вредновати остваривање резултата учења кроз рад студента код Послодавца, посећивањем студента за време трајања учења кроз рад код Послодавца у унапред договореном термину, којим се ни на који начин не ремети рад осталих запослених код Послодавца.

Члан 8.

Максималан број студената које Факултет може упутити код послодавца на учење кроз рад је _____ (навести број), а одређен је у договору Факултета и Послодавца, руководећи се планом и програмом реализације учења кроз рад.

Број ментора које послодавац обезбеђује у сврху реализује учења кроз рад износи _____, а одређен је према броју студената упућених на учење кроз рад код Послодавца. Приликом избора ментора код послодавца Послодавац је у обавези да се придржава услова предвиђених чланом 11. Закона о дуалном моделу студија у високом образовању.

Члан 9.

Заштита права студената остварује се у складу са законом којим се уређује високо образовање, законом којим се уређује област рада и безбедности и здравља на раду, законом којим се уређује забрана злостављања на раду, законом којим се уређује пензијско и инвалидско осигурање, законом којим се уређује заштита права интелектуалне својине и Законом о дуалном моделу студија у високом образовању.

Током обављања учења кроз рад код послодавца забрањени су сви видови дискриминације, прописани законом којим се уређује забрана дискриминације.

Члан 10.

Уговорне стране могу споразумно раскинути Уговор.

Једнострани раскид Уговора од стране Факултета могућ је у случају неиспуњења уговорних обавеза од стране Послодавца предвиђених чланом 6. овог Уговора, као и разлога предвиђених чланом 18. Закона о дуалном моделу студија у високом образовању.

Једнострани раскид Уговора од стране Послодавца могућ је услед повреде обавеза од стране Факултета из члана 7. овог Уговора као и разлога предвиђених чланом 17. Закона о дуалном моделу студија у високом образовању.

О раскиду и разлозима за раскид Уговора Факултет обавештава Министарство надлежно за високо образовање и Привредну комору Србије, сходно члану 18. Закона о дуалном моделу студија у високом образовању.

Члан 11.

Уговорне стране ће у свему поступати у складу са начелом савесности и поштења и неће злоупотребљавати своја права.

Члан 12.

На све што није уређено овим Уговором, сходно ће се примењивати одговарајуће одредбе Закона о дуалном моделу студија у високом образовању и Закона о облигационим односима.

Члан 13.

Уговорне стране ће све евентуалне спорове решавати мирним путем.

Уколико уговорне стране евентуалне спорове не буду могле да реше мирним путем, решавање истих ће се поверити надлежном суду.

Члан 14.

Овај Уговор је састављен у два истоветна примерка од чега свака уговорна страна задржава по један примерак.

Период трајања овог Уговора је 2 године од дана његовог потписивања.

Предметни Уговор је израз слободне воље уговорних страна, сачињен без преваре, принуде и заблуде, па га као такав уговорне стране у знак пристанка сагласно потписују.

ДИРЕКТОР

ДЕКАН

(Назив послодавца)

М.П.

(Назив факултета)

М.П.

Анекс 2 – Модел Уговора о учењу

(НАЗИВ ПОСЛОДАВЦА)

Модел уговора

Број:

Датум:

Место:

На основу чл. 12. Закона о дуалном моделу студија у високом образовању ("Службени гласник РС" бр. 66/2019) и Уговора о дуалном моделу (број _____), закљученог између _____ (назив Послодавца) и _____ (назив Факултета), у _____ (град) дана _____.године,

1. Привредно друштво / предузетник _____ (назив Послодавца), са седиштем у _____ ул. _____ бр. _____, ПИБ _____, Матични број _____, кога заступа директор (у даљем тексту: Послодавац)

и

2. _____ (име и презиме студента), са пребивалиштем у _____, ул. _____ бр. _____, (у даљем тексту: Студент) закључују

УГОВОР О УЧЕЊУ КРОЗ РАД

Члан 1.

Уговорне стране сагласно констатују:

- да је између _____ (назив Факултета) и Послодавца закључен Уговор о дуалном моделу број _____ од дана _____;
- да Послодавац у виду своје делатности обавља послове _____, за чије је обављање регистрован код Агенције за привредне регистре Републике Србије, која омогућава реализацију садржаја из студијског програма Основних/Мастер академских студија _____ (назив студијског програма);

- да је Студент уписан на Универзитет у Крагујевцу, _____
(назив факултета) у _____, са седиштем на адреси
_____ бр. _____, ПИБ _____, Матични број
_____, коју заступа декан _____ (у даљем
тексту: Факултет);
- да је Студент уписан на _____ годину студијског програма Основних/Мастер академских
студија _____ (назив студијског програма)
по дуалном моделу студија који се реализује према дозволи за рад Министарства
просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије бр. _____ од _____
_____ године, а који у трајању од _____ година похађа студент који се упућује на учење
кроз рад код Послодавца (у даљем тексту: Студијски програм).

Члан 2.

Предмет овог Уговора је уређење међусобних односа, права и обавеза Послодавца и Студента.

Члан 3.

Учење кроз рад код Послодавца је интегрални део Студијског програма који носи _____ ЕСПБ бодова у складу са Планом реализације учења кроз рад, па се Студент обавезује на учење кроз рад код Послодавца на начин предвиђен овим Уговором.

Члан 4.

Послодавац и Студент закључују Уговор о учењу кроз рад за реализацију садржаја учења кроз рад прописаног Планом реализације учења кроз рад почев од _____ године.

Студент може закључити уговор о учењу кроз рад са више послодаваца са којима је Факултет закључио уговор о дуалном моделу, уколико је то неопходно ради реализације Студијског програма и Плана учења кроз рад.

Члан 5.

Учење кроз рад ће се реализовати у пословним просторијама Послодавца на адреси седишта Послодавца у временском периоду _____ који ће Послодавац и Студент одредити сходно пословним обавезама Послодавца усклађеним са распоредом наставе на Факултету коју студент похађа.

**Уколико се учење кроз рад не спроводи у просторијама седишта послодавца већ у огранку, навести:* Учење кроз рад ће се реализовати у пословним просторијама Послодавца на адреси огранка _____.

Члан 6.

Учење кроз рад ће се изводити у складу са Планом реализације учења кроз рад који садржи опис активности, место и динамику извођења учења кроз рад са којим ће Студент, након потписивања овог Уговора, бити упознат од стране Послодавца, а све то у сарадњи са Факултетом који Студент похађа како би уговорне стране благовремено ускладили временски оквир реализације учења кроз рад са пословним обавезама и обавезном присуству наставе на Факултету.

Члан 7.

Уколико се студијски програм спроводи на језику националне мањине, Послодавац је у обавези да учење кроз рад организује и реализује на језику студента припадника националне мањине само за образовне профиле за које је одобрено спровођење учења кроз рад на језику националне мањине.

Члан 8.

Послодавац се обавезује да:

- организује и реализује учење кроз рад у складу са Планом и програмом реализације учења кроз рад;
- омогући Студенту стицање и развијање компетенција у складу са Студијским програмом и стандардом квалификације;
- упозна Студента са одредбама свих општих аката који се примењују код Послодавца, а којих је Студент дужан да се придржава током обављања учења кроз рад, као и са последицама евентуалног непоштовања или кршења истих;
- примењује мере из области безбедности и здравља на раду, у складу са законом;
- обезбеди обуку Студента из области безбедности и здравља на раду, како у теоријском, тако и у практичном делу, пре отпочињања учења кроз рад;
- обезбеди Студенту ментора код Послодавца, који се непосредно стара да се током учења кроз рад реализују садржаји утврђени Студијским програмом и одговоран је за стицање компетенција Студента прописаних Студијским програмом и стандардом квалификације;

- обезбеди и упозна Студента са заштитом података о личности;
- штити права интелектуалне својине Студента;
- обезбеди Студенту:
 - средства и опрему за личну заштиту на раду;
 - накнаду стварних трошкова превоза до места извођења учења кроз рад и назад, највише у висини цене превозне карте у јавном саобраћају, уколико Послодавац није обезбедио споствени превоз;
 - накнаду трошкова исхране у складу са општим актом Послодавца;
 - осигурање за случај повреде током учења кроз рад код Послодавца, уколико је такво осигурање предвиђено за запослене код Послодавца;
 - накнаду за учење кроз по сваком сату проведеном на учењу кроз рад у нето висини од најмање 50% основне зараде запосленог који ради на истим или сличним пословима која се исплаћује једном месечно најкасније до краја текућег месеца за претходни месец. Накнада за учење кроз рад на основним студијама може се исплаћивати и у различитим износима по годинама студија сходно нивоу знања студената, по сваком сату проведеном на учењу кроз рад у распону од 30-70 % од основне зараде запосленог који ради на истим или сличним пословима, с тим да укупна накнада за учење кроз рад исплаћена на нивоу студијског програма мора да износи најмање 50% од основне зараде запосленог исплаћене за исти период. Уколико послодавац истовремено сноси трошкове школарине може да изврши умањење надокнаде за учење кроз рад до износа школарине;
 - припадајуће доприносе у складу са важећим прописима;
 - уплату износа накнаде за учење кроз рад код Послодавца на текући рачун Студента број _____ код _____ банке;
 - писано обавештење о забрани вршења злостављања, правима, обавезама и одговорностима страна у вези са забраном злостављања на раду и учењу кроз рад.

Члан 9.

Студент се обавезује да:

- достави потврду здравствене установе да испуњава здравствене услове за рад код Послодавца уколико је таква потврда неопходна, у складу са одредбама о заштити омладине прописане законом којим се уређују радни односи и представља саставни део овог уговора;
- долази редовно, на време и проводи предвиђено време на учењу кроз рад код

Послодавца у складу са Планом реализације учења кроз рад;

- обавести ментора код Послодавца уколико има неодложну потребу да напусти учење кроз рад;
- за време обављања учења кроз рад поштује дисциплину и правила понашања које се примењују код Послодавца, те да се придржава општих аката Послодавца.
- поштује сва упутства, а сваки задатак који му ментор код Послодавца повери обавља савесно;
- придржава мера безбедности и здравља на раду и заштите од пожара, те да се служи заштитном опремом, уколико је иста предвиђена за рад на конкретном радном месту након обуке за примену мера безбедности и здравља на раду и заштити од пожара која је извршена пре отпочињања учења кроз рад, у складу са законом, подзаконским прописима, актом о процени ризика и другим актима послодавца из области безбедности и здравља на раду;
- уколико намерно или грубом непажњом причини материјалну штету Послодавцу, исту надокнади у целости;
- да у предвиђеном року приложи доказ насталих стварних трошкова превоза до места извођења учења кроз рад и назад, у виду превозне карте у јавном саобраћају, уколико Послодавац није обезбедио сопствени превоз;
- поштује прописе у вези заштите података о личности;
- поштује прописе у вези заштите права интелектуалне својине Послодавца.

Члан 10.

Надзор над реализацијом учења кроз рад Студента обавља _____ (име и презиме ментора код Послодавца) у сарадњи са академским ментором запосленим на Факултету.

У поступку вршења надзора из става 1. овог члана ментор код Послодавца, одређен за надзор над реализацијом учења кроз рад, подноси Послодавцу месечне извештаје о успеху и раду Студента.

Члан 11.

Послодавац задржава право да Студенту обезбеди посебну награду за обављање послова које обавља учењем кроз рад, као и повећани износ надокнаде у односу на основну надокнаду Студента на коју остварује право овим Уговором, сходно економској могућности Послодавца.

Члан 12.

Уговорне стране могу споразумно раскинути Уговор.

Једнострани раскид Уговора од стране Студента могућ је у случају неиспуњења обавеза од стране Послодавца предвиђених чланом 8. овог Уговора, као и разлога предвиђених чланом 24. Закона о дуалном моделу студија у високом образовању.

Једнострани раскид Уговора од стране Послодавца могућ је услед повреде обавеза од стране Студента из члана 9. овог Уговора, разлога предвиђених чланом 23. Закона о дуалном моделу студија у високом образовању, као и општих аката Послодавца.

О раскиду уговора Послодавац обавештава Привредну комору Србије сходно члану 25. Закона о дуалном моделу студија у високом образовању.

Члан 13.

Уговорне стране ће у свему поступати у складу са начелом савесности и поштења и неће злоупотребљавати своја права.

Члан 14.

На све што није уређено овим Уговором, сходно ће се примењивати одговарајуће одредбе Закона о дуалном моделу студија у високом образовању и Закона о облигационим односима.

Члан 15.

Уговорне стране ће све евентуалне спорове решавати мирним путем.

Уколико уговорне стране евентуалне спорове не буду могле да реше мирним путем, решавање истих ће се поверити надлежном суду.

Члан 16.

Овај Уговор је састављен у три истоветна примерка од чега свака уговорна страна задржава по један примерак, а трећи се доставља Факултету.

Период трајања овог Уговора је 2 године од дана његовог потписивања.

Предметни Уговор је израз слободне воље уговорних страна, сачињен без преваре, принуде и заблуде, па га као такав уговорне стране у знак пристанка сагласно потписују.

ЗА ПОСЛОДАВЦА

СТУДЕНТ

М.П.

Директор

Име и презиме

Достављено:

1. Студенту _____ (датум и потпис студента);
2. Послодавцу;
3. Факултету.